

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 94/2020 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut (etänä):

- hallitussihteeri Marko Leimio, sosiaali- ja terveysministeriö

Valiokunta on saanut kirjalliset lausunnot:

- Kansaneläkelaitos
- Akava ry
- KT Kuntatyönantajat
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Työllisyysrahasto
- Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Suomen Yrittäjät ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi työttömyysturvalakiin, työttömyysetuuksien rahoituksesta annettuun lakiin ja työttömyyskassalakiin tehtyjen väliaikaisten muutosten voimassaoloa siten, että ne olisivat voimassa vuoden 2020 loppuun.

Esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi väliaikaista poikkeusta, jonka perusteella työttömyysetuuden maksamisen käynnistymisen yhteydessä asetettavalta omavastuuajalta maksettaisiin työttömyysetuutta peruspäivärahana, ansiopäivärahana tai työmarkkinatukena. Esityksen mukaan valtio vastaisi edelleen omavastuuajalta maksettavan työttömyysetuuden rahoituksesta. Samoin jatkettaisiin väliaikaista poikkeusta palkansaajan työssäoloehtoon. Lisäksi työttömyysturvalaissa

Valiokunnan mietintö StVM 13/2020 vp

olevan lomautuksen määritelmän täsmennyksen voimassaoloa jatkettaisiin. Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että lomautuksen ja työttömyyden perusteella maksettava työttömyyspäiväraha ei kuluttaisi työttömyyspäivärahan enimmäismaksuaikaa.

Ehdotetuilla muutoksilla vastataan siihen työntekijöiden toimeentulon turvan vahvistamisen tarpeeseen, joka seuraa muutoksista, jotka on esitetty tehtäväksi työsopimuslakiin ja eräisiin muihin lakeihin. Näiden työsopimuslakiin ja eräisiin muihin lakeihin ehdotettujen muutosten tarkoituksena on nopeuttaa työnantajien toiminnan sopeuttamismahdollisuuksia koronavirusepidemiasta aiheutuvassa äkillisessä ja voimakkaassa tuotteiden ja palveluiden kysynnän heikentymisen tilanteessa.

Esitys liittyy vuoden 2020 IV lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2020.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Esityksen tavoitteena on jatkaa kuluvan vuoden loppuun saakka työttömyysturvalainsäädännön väliaikaisia muutoksia, joiden avulla turvataan palkansaajien toimeentuloa tilanteissa, joissa työllistyminen päättyy väliaikaisesti tai kokonaan. Lisäksi ehdotetaan, että paitsi lomautuksen myöskään työttömyyden ajalta maksettua työttömyyspäivärahaa ei oteta huomioon laskettaessa päivärahauden enimmäisaikaa.

Viimeisimpien tietojen mukaan 7.6.2020 oli kokoaikaisesti lomautettuja työttöminä työnhakijoina yhteensä 144 237 henkilöä ja muita työttömiä työnhakijoita yhteensä 291 394 henkilöä. TE-toimistoille keväällä saapuneita lomautuksia koskevia yt-ilmoituksia oli 8.6.2020 mennessä kirjattu noin 5 800 työnantajalta ja ne koskivat noin 540 000 työntekijää.

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta viittaa aiemmin hyväksytyjen muutosten osalta mietintöönsä StVM 5/2020 vp. Valiokunta pitää perusteltuna työttömyysturvaan tehtyjen omavastuuajaa, työssäoloa ja enimmäismaksuaikaa koskevien määräaikaisten muutosten jatkamista vuoden loppuun saakka ja puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä.

Ottaen huomioon muutoksen määräaikaisuuden valiokunta pitää myönteisenä, että jatkettaessa muutosten voimassaoloa päivärahauden enimmäismaksuajan keskeyttäminen laajennetaan koskemaan kaikkia työttömyyspäivärahan saajia. Enimmäismaksuajan katkeamisessa ei tässä väliaikaisessa lainsäädännössä oteta huomioon etuudensaajalle asetettavaa karenssia tai työttömyyden alkamisajankohtaa. Kuten esityksen perusteluissa todetaan, huomioon ottaminen olisi aiheuttanut Kelalle ja työttömyyskassoille huomattavaa lisätyötä.

Valiokunta ehdottaa 1. lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen 2 momentin muuttamista siten, että Kelan peruspäivärahan saaja, joka työskentelee työssäoloehdon täyttävässä työssä ollessaan vakuutettuna työttömyyskassassa, pääsee myös siirtymään ansiopäivärahalle lyhyemmällä 13 viikon työssäoloehdolla, jos hänellä on peruspäivärahan enimmäisaika kesken. Ehdotetulla muu-

Valiokunnan mietintö StVM 13/2020 vp

toksella poistetaan se tilanne, jossa peruspäivärahaa saavat ja työmarkkinatukea saavat ovat eri-arvoisessa asemassa työssäoloehdon täyttämisen osalta väliaikaisesti voimassa olevan lain aikana. Ehdotuksen mukaan edellytetään vähintään yhden kalenteriviikon työskentelyä työssäoloehdon täyttävässä työssä 1.7.2020 jälkeen. Muutos on toimeenpantavissa siten, että työttömyysturvan maksajille ei aiheudu muutoksesta lisätyötä eikä päätöksiä tarvitse tutkia takautuvasti. Muutos ei lisää valtion kustannuksia, koska valtio maksaa ansiopäivärahan peruspäivärahaa vastaavan osuuden.

Valiokunta ehdottaa 2. lakiehdotuksen nimikettä ja voimaantulosäännöstä täsmennettäväksi, jotta ei jää epäselvyyttä siitä, että lain 6 luvun 7 §:ään lisätyn 4 momentin voimassaolo päättyy vuoden 2020 lopussa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 94/2020 vp sisältyvät 3. ja 4. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 94/2020 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (214/2020) voimaantulosäännöksen 1—3 momentti seuraavasti:

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä huhtikuuta 2020 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2020.

Valiokunnan mietintö StVM 13/2020 vp

Lain 5 luvun 3 a §:ää sovelletaan 16 päivästä maaliskuuta 2020 alkaen työnhakijaan, joka on ollut työssäoloehdon täyttävässä työssä vähintään yhden kalenteriviikon 1 päivänä maaliskuuta 2020 jälkeen. Sitä ei sovelleta, jos työssäoloehdon täyttymisen perusteella alkava enimmäisaika alkaisi 1 päivänä tammikuuta 2021 tai sen jälkeen. Mainittua pykälää ei sovelleta lain 6 luvun 7 §:ssä tarkoitetun enimmäisajan ollessa kesken, ellei kyse ole peruspäivärahaan oikeutetusta, joka on ollut työssäoloehdon täyttävässä työssä vähintään yhden kalenteriviikon 1 päivänä heinäkuuta 2020 jälkeen, jolloin oikeus ansiopäivärahaan voi alkaa 1 päivänä heinäkuuta 2020 tai sen jälkeen.

Lain 5 luvun 13 §:ää ja 7 luvun 10 §:ää sovelletaan omavastuuajanaan, jonka ensimmäinen päivä on 16 päivänä maaliskuuta 2020 tai sen jälkeen, mutta ennen 1 päivää tammikuuta 2021.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__ .

2.

Laki

työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 7 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 214/2020, seuraavasti:

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

7 §

Päivärahakauden enimmäisaika

Työttömyyspäiväraha, jota maksetaan 1 päivästä heinäkuuta 2020 tai sen jälkeen, ei kerrytä 1 momentin mukaista enimmäisaikaa.

Valiokunnan mietintö StVM 13/2020 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja se on voimassa 31 päivään joulukuuta 2020.
Lakia sovelletaan työttömyyspäivärahaan, jota maksetaan 1 päivältä heinäkuuta 2020 tai sen jälkeen.

3.

Laki

työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (215/2020) voimaantulosäännös seuraavasti:

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä huhtikuuta 2020 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2020.

Tätä lakia sovelletaan, jos omavastuu-aika on alkanut 16 päivänä maaliskuuta 2020 tai sen jälkeen, mutta ennen 1 päivää tammikuuta 2021.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

työttömyyskassalain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

Valiokunnan mietintö StVM 13/2020 vp

muutetaan työttömyyskassalain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (216/2020) voimaantulosäännös seuraavasti:

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä huhtikuuta 2020 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2020.

Tätä lakia sovelletaan, jos omavastuu-aika on alkanut 16 päivänä maaliskuuta 2020 tai sen jälkeen, mutta ennen 1 päivää tammikuuta 2021.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Helsingissä 12.6.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Markus Lohi kesk
varapuheenjohtaja Mia Laiho kok
jäsen Pekka Aittakumpu kesk
jäsen Arja Juvonen ps
jäsen Noora Koponen vihr
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Ilmari Nurminen sd
jäsen Veronica Rehn-Kivi r
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Juhana Vartiainen kok
jäsen Heidi Viljanen sd
jäsen Sofia Virta vihr
varajäsen Petri Huru ps
varajäsen Katja Hänninen vas
varajäsen Anneli Kiljunen sd
varajäsen Paula Werning sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen